

บทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
ที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา
The Role and Mission of Central Institute of Forensic Science(CIFS),Ministry
of Justice in Solving Criminal Cases Using Forensic Science Evidence

หส์รัตน์ ฉัตรวงศ์ทิวา¹

ดร.ณิข วงศ์ส่องจำ²

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พลตำรวจโท ดร.ณรงค์ กุลนิตเศ³

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : nayhassarat@gmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : nich.wongsongja@gmail.com

³ประธานหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Email : Narong.kulnides@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.เพื่อศึกษาบทบาทภารกิจและความสำคัญของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในการคลี่คลายคดีอาญาโดยใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 2.เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถิติบทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559 3.เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ผลการวิจัยพบว่า สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มีบทบาทหน้าที่ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์และการแพทย์เพื่อประกอบการดำเนินคดี ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคลี่คลายคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559 ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานีกรุงเทพมหานคร ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส จะพบว่ามึคดีอาญาที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ จำแนกประเภทตามคดีที่รับแจ้ง ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งมีการเกิดขึ้นและใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าคดีประเภทอื่น

คำสำคัญ : การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา

ABSTRACT

The objectives of this independent study were 1) to investigate the role, mission, and significance of Central Institute of Forensic Science (CIFS) in solving criminal cases using forensic science evidence, 2. to study and analyze the statistics on the role and mission of CIFS, the Ministry of Justice in solving criminal cases using forensic science evidence during 2012 and 2016, 3) to study the ways and rules of hearing on forensic science evidence in

criminal cases. The key informants were CIFS officials.

The results of this study indicated that Central Institute of Forensic Science plays an important role in forensic science by examining scientific and medical evidence for litigation, being involved in solving the criminal cases during 2012 and 2016 in Ayutthaya, Nonthaburi, PathumThani, Bangkok, Yala, Pattani and Narathiwat. There were criminal cases involving offences against life, body intentionally kills another person, robbery, theft, kidnapping, arson, offenses against property, classified by acknowledging cases, offenses of theft, snatching, blackmail, extortion, gang-robbery, receiving stolen goods, malicious damage. These offenses relied more on forensic science evidence than other cases.

Keywords : Using Forensic Science Evidence in Criminal Cases

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ได้เกิดปัญหาทางด้านอาญาขึ้นมากมาย จากรายงานสรุปสถิติการรับแจ้งเหตุและการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับฐานความผิดคดีอาญาในรอบปีพ.ศ.2555-2559 ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่ากลุ่มที่ 1 ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ มีการรับแจ้ง 27,607 ราย กลุ่มที่ 2 ฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินรับแจ้ง 75,557 ราย กลุ่มที่ 3 ฐานความผิดพิเศษ รับแจ้ง 33,174 ราย และกลุ่มที่ 4 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย มีการจับกุม จำนวน 521,475 ราย ซึ่งในภาพรวมของการปราบปรามอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผลการจับกุม คิดเป็นร้อยละ 83.70 ของคดีที่รับคำร้องทุกข์ทั้งหมด สำหรับคดีอาญาที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า ได้แก่ การทำร้ายร่างกายและการทำร้ายผู้อื่น จนถึงแก่ความตาย การข่มขืนกระทำชำเรา การลักทรัพย์และชิงทรัพย์ โดยพบว่าสาเหตุสำคัญของการกระทำ ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น มักเกิดจากการทะเลาะวิวาทอันเนื่องมาจากเมาสุรา ส่วนการข่มขืนกระทำชำเรา มักพบสาเหตุส่วนใหญ่มาจากเรื่องชู้สาวและเมาสุรา สำหรับคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินมักพบเกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะ ถนน ตรอก ซอย ห้างเวลาเกิดเหตุมักจะเกิดในเวลาตั้งแต่ช่วงบ่ายจนถึงกลางคืน (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2559 : ออนไลน์)

เมื่อพิจารณาพบว่า แนวโน้มการกระทำความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ และทรัพย์สิน ที่เพิ่มสูงขึ้น การที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจนดังนั้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรปและสหรัฐอเมริกาจึงมีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่าง ๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลอย่างดียิ่งในการสืบสวนติดตามหาคนร้ายต่างๆโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นสามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิตขึ้นอย่างทันสมัย ผสานกับหลักนิติวิทยาศาสตร์นี้ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมากระบบการพิจารณาคดีและสืบพยานของไทย ศาลจะต้องวางตัวเป็นกลางในคดีอาญา ซึ่งเริ่มคดีโดยโจทก์เป็นผู้กล่าวหา และโจทก์ต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลย ซึ่งจำเลยในคดีอาญา ได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลเห็นเป็นที่สิ้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเมื่อโจทก์นำสืบได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดแล้ว จำเลยจึงมีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ และเป็นหน้าที่ของคู่ความแต่ละฝ่ายจะต้องเสนอพยานหลักฐานของตน ซึ่งศาลจะพิจารณาโดยพยานหลักฐานที่คู่ความเสนอต่อศาลเท่านั้น

โดยปกติศาล จะไม่เข้าไปสอดแทรกถามพยานโดยไม่จำเป็น จะไม่เรียกพยานมาสืบเอง ในคดีอาญาศาลจะช่วยถามพยานให้จำเลย แต่ศาลจะไม่ช่วยซักถามพยานโจทก์ โดยถือหลักว่าเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลย เมื่อมีการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเกิดขึ้นสถานที่เกิดเหตุจึงถือเป็นสถานที่แรกของกระบวนการต่าง ๆ และเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่สามารถนำมาพิสูจน์ถึงการกระทำผิดและตัวผู้กระทำผิดจึงจำเป็นต้องมีหลักฐานเข้ามาช่วยในการจับผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งหลักฐานที่ว่านั้นก็เป็หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ประกอบไปด้วย วัตถุพยานบุคคลวัตถุพยานเอกสารและพยานวัตถุ มีส่วนสำคัญมากในการที่จะช่วยในการนำผู้กระทำผิดมารับโทษ ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางกฎหมายถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมยุคใหม่ที่มุ่งเน้นพิสูจน์การกระทำ ความผิดของคนร้ายโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ในประเทศไทยคดีที่สำคัญ และมีความลับซับซ้อนซึ่งคลี่คลายลงได้โดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่คดีฆาตกรรม น.ส.ดอริส ฟอน ฮาเฟน นางแบบสาวชาวเดนมาร์ก เมื่อ 24 มกราคม พ.ศ. 2511, คดีฆาตกรรมนางศยามล พ.ศ. 2536, คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ. 2539, คดีฆาตกรรม น.ส.เจนจิรา พลอยอรุณศรี นักศึกษาแพทย์ปี 5 พ.ศ. 2541 คดีฆาตกรรมแพทย์หญิงผัสพร บุญเกษมสันติ โดยศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สามี) คดีนี้ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิต แต่ผลการพิสูจน์ DNA ประกอบกับพยานแวดล้อมต่างๆจึง เชื่อได้ว่า แพทย์หญิงผัสพรฯ เสียชีวิตแล้ว (วัชรินทร์ อ่วมฟัง, 2556)

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่มีบทบาทภารกิจในการให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบกับในช่วงเวลาที่ผ่านมสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการใช้กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ในการคลี่คลายคดีอาญาถือได้ว่าเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ทางวิชาการทางด้านต่างๆ ผสมเข้ากับการบังคับใช้ทางกฎหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหายและผู้ต้องหาได้เป็นอย่างดี การศึกษาบทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559 จะทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจบทบาทภารกิจของนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาแนวทางในการ คลี่คลายคดีอาญาด้วยนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งจำเป็นอย่างยั้งที่ประเทศไทยจะต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนารวมถึงการนำเอานิติวิทยาศาสตร์นี้มาส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับอารยประเทศซึ่งจะส่งผลอย่างดียิ่งต่อประชาชนคนไทยในท้ายที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภารกิจและความสำคัญของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ในการคลี่คลายคดีอาญาโดยใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถิติบทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559
3. เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์ในการรับฟังพยานหลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยเน้นการใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์ งานวิจัย บทความวารสารต่างๆ รวมทั้งสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาถึงบทบาทภารกิจและสถิติในการคลี่คลายคดีอาญาโดยใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

2. ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่มีหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตรวจพิสูจน์ทางสารเคมี ทางชีววิทยา ทางฟิสิกส์ บุคคลสูญหาย ในคดีอาญา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

- 2.1 เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนาม จำนวน 3 คน
- 2.2 เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน
- 2.3 เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน
- 2.4 เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรม จำนวน 3 คน
- 2.5 เจ้าหน้าที่กองนิติวิทยาศาสตร์บริการ จำนวน 3 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาที่จะศึกษาบทบาทภารกิจและสถิติในการคลี่คลายคดีอาญาโดยใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ช่วงปี พ.ศ.2555-2559 โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปี พ.ศ.2555-2559 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการศึกษาวิจัยฯ ครั้งนี้ ประชากรเป้าหมายเป็นบุคลากรสำคัญ 5 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1 เจ้าหน้าที่กองบุคคลสูญหายและศพนิรนาม จำนวน 3 คน
- 1.2 เจ้าหน้าที่กองปฏิบัติงานทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน
- 1.3 เจ้าหน้าที่กองตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน
- 1.4 เจ้าหน้าที่กองสารพันธุกรรม จำนวน 3 คน
- 1.5 เจ้าหน้าที่กองนิติวิทยาศาสตร์บริการ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

- 2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำราต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขต เนื้อหา และจัดทำแบบสัมภาษณ์
- 2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับเนื้อหา และนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของคำถามในแต่ละข้อสำหรับแนว

ทางการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน (ภาคผนวก) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) สถานภาพการสมรส
- 5) อายุการปฏิบัติงาน
- 6) ตำแหน่งทางด้านการงาน
- 7) ประสบการณ์ในการดำเนินงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

2.3.2 ลักษณะทางกายภาพสถิตคติอาญาและองค์ประกอบของการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปี พ.ศ.2555-2559

2.3.3 ความสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้ KM ของการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

2.3.4 แนวทางการบริหารงานในการนำสถิติการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปี พ.ศ.2555-2559 มากำหนดบทบาทในการดำเนินงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

2.3.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานการจัดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับคดีอาญาภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีแนวทางในการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบสามเส้า (Triangulation) คือการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาดังนี้

1. ทางด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคลจำนวน 5 กลุ่ม ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทของแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน ถ้าข้อมูลที่ได้มามีความตรงกันเป็นส่วนมาก แสดงว่าข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

2. ทางด้านเวลา ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลมีเวลาว่างที่สามารถให้ข้อมูลได้ด้วยความสะดวกสบายใจ ไม่เร่งรีบในการตอบ เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มา ผู้ให้ข้อมูลถูกต้อง อีกทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูล ตามหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

3. ทางด้านสถานที่ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามความเหมาะสม โดยจะคัดเลือกสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความพร้อม สบายใจ และไม่ขัดต่อการให้ข้อมูล

4. ทางด้านผู้วิจัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพียงผู้เดียว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถยืนยันได้ว่าข้อมูลถูกต้อง ตัดปัญหาที่ว่า ถ้าผู้วิจัยคนละคน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญก็จะให้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง บทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปี พ.ศ.2555-2559 มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

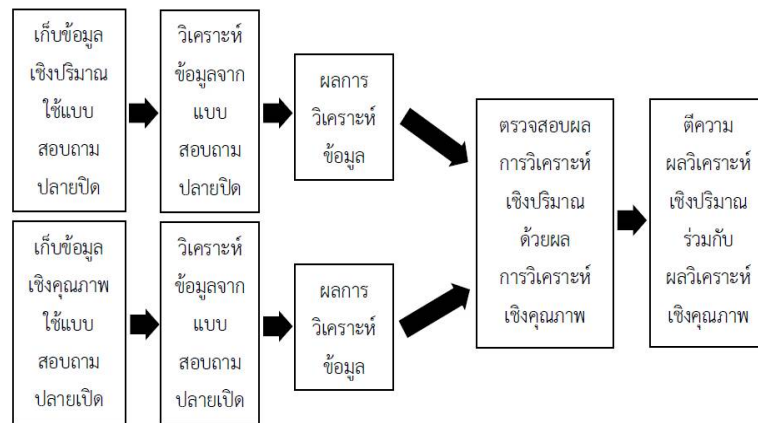
ศึกษาจากเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพื่อนำมา

ประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางการศึกษาว่า ควรจะทำการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในรูปแบบใดบ้าง จากนั้นรูปแบบของคำถามต่างๆไปปรึกษากับ อาจารย์ ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้เกิดความถูกต้องเหมาะสม

ศึกษาภาคสนาม โดยจัดทำแบบสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทภารกิจในคดีอาญาที่มีการใช้หลักฐาน ทางนิติวิทยาศาสตร์ ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ปีพ.ศ.2555-2559 โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไว้เป็นไปตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลที่เก็บ รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และใช้มาตรการตรวจสอบความน่าเชื่อถือโดยใช้ เทคนิคสามเส้าแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นจึงนำมาประมวลและใช้วิธี วิเคราะห์และตีความเนื้อหาที่เชื่อมโยงความสอดคล้องเนื้อหา โดยยึดหลักตรรกะเทียบเคียงแนวทฤษฎีควบคุม บริบท รวมถึงการใช้สถิติเชิงพรรณนา ช่วยในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ มีความชัดเจนเป็น รูปธรรมและเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ดังกล่าว

ภาพที่ 1 หลักการวิเคราะห์ข้อมูล ที่มา : (กิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุล. 2550)

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบของการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559

คดีอาญา ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2555-2559 โดยมีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ร่วมคลี่คลาย คดีต่างๆ คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญที่เกี่ยวข้องชีวิต ร่างกาย จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้ง ผ่านผู้อื่นโดย เจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง มีสถิติการเกิดที่ลดลงทุกปี สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจาก การทะเลาะวิวาทและเมาสุรา ส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ จำแนกประเภทตามคดีที่รับแจ้ง ลักทรัพย์ วิ่งราว ทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์ พบว่า มีสถิติการเกิดที่ลดลง คดีที่ น่าสนใจคือคดีลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงบ่าย (เวลา 12.01-18.00 น.) คดีชิง ทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงดึก (เวลา 00.01-06.00 น.) สถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ สาธารณะ ถนน ตรอก ซอย และคดีโจรกรรมรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงค่ำ (เวลา 18.01- 24.00น.) สถานที่ที่มีการโจรกรรมมากที่สุดคือ ถนน ตรอก ซอย เคหสถานและอาคารลานจอดรถ ส่วนสถิติ การรับแจ้งและจับกุมคดีอาญาที่รัฐเป็นผู้เสียหายสำหรับสถานภาพคดีอาญาในภาพรวม ปรากฏว่าฐาน

ความผิดทั้ง 4 กลุ่ม รับแจ้งลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทหน้าที่ในด้านนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้านนิติวิทยาศาสตร์และการแพทย์เพื่อประกอบการดำเนินคดี นอกจากนี้ยังมีภารกิจรับเรื่องราวร้องทุกข์ในการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ทุกๆ สาขา ร่วมสนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมคลี่คลายคดีอาญา ลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบของการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปี พ.ศ.2555-2559 ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นนทบุรี ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส จะพบว่าคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ จำแนกประเภทตามคดีที่รับแจ้ง ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งมีการเกิดขึ้นและใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าคดีประเภทอื่นๆ

คดีอาญาที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมในการคลี่คลายคดี ปี พ.ศ.2555

ตารางที่ 1 การตรวจพิสูจน์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ปี 2555

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	จำนวน
1.คดีเกี่ยวกับชีวิต	1,973 คดี
2.คดีพิเศษ	8 คดี
3.คดีอื่น	5 คดี
4.การตรวจหาลายนิ้วมือแฝงและตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ	12 คดี
5.วัตถุพยาน	77 รายการ
6.จัดเก็บข้อมูลเข้าฐานข้อมูลลายนิ้วมือ	444 เรื่อง
7.ดำเนินการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานดิจิทัล	16 เรื่อง

ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและฝ่ามืออัตโนมัติ	จำนวน
1.เปรียบเทียบและบันทึกหลักฐานข้อมูล	481 เรื่อง 1,320 รายการ
2.ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือแฝง	1 เรื่อง 7 รายการ
3.ตรวจหารอยนิ้วมือแฝงบนวัตถุพยาน	13 เรื่อง 56 รายการ
4.ตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงบนวัตถุพยานและตรวจเปรียบเทียบ	6 เรื่อง 59 รายการ
5.งานตรวจเปรียบเทียบในฐานข้อมูล	19 เรื่อง 197 รายการ

การชันสูตรพลิกศพและการออกรายงานตรวจศพ	จำนวน
1.การตรวจชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุหรือที่ศพอยู่	1,959 ศพ 1,964 รายการ
2.การออกรายงานการตรวจศพ	1,685 เรื่อง 10,114 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์ชั้นเนื้อ (จุลพยาธิวิทยา)	1,596 เรื่อง 32,453 รายการ

การตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชคลินิก	จำนวน
1.การตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี	5 เรื่อง 5 รายการ
2.การตรวจสารพันธุกรรมเปรียบเทียบบุคคลสูญหาย	29 เรื่อง 38 รายการ
3.การตรวจสารพันธุกรรมคดี	10 เรื่อง 20 รายการ
4.การตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติ	62 เรื่อง 142 รายการ
5.การตรวจสารพิษสารเสพติด/	1 เรื่อง 7 รายการ

การตรวจพิสูจน์และหรือการวินิจฉัยทางนิติจิตเวช/	จำนวน
1.การตรวจวินิจฉัยทางด้านจิตวิทยา	4 เรื่อง 61 รายการ
2.ติดตามผู้ป่วย	10 รายการ
3.การให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา	114 รายการ
4.กลุ่มบำบัด	86 รายการ
5.พยานศาลร่วมสอบปากคำ/	3 เรื่อง
6.การให้ความรู้และการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้น ทางด้านการตรวจนิติจิตเวช	11 รายการ

การตรวจพิสูจน์บุคคลสูญหายและตรวจสอบศพนิรนาม	จำนวน
1.รับเรื่องราวร้องทุกข์กรณีบุคคลสูญหาย	48 เรื่อง
2.รับแจ้งศพนิรนาม	196 เรื่อง 799 รายการ
3.รับแจ้งบุคคลสูญหาย	49 เรื่อง 144 รายการ
4.ตรวจพิสูจน์เพื่อยืนยันบุคคลศพนิรนามและบุคคลสูญหาย	3 เรื่อง 1,040 รายการ
5.การจัดเก็บฐานข้อมูลบุคคลสูญหายและศพนิรนาม	225 เรื่อง 1,875 รายการ
6.การตรวจเปรียบเทียบฐานข้อมูลบุคคลสูญหาย กับศพนิรนาม	39 เรื่อง 1,458 รายการ
7.การเผยแพร่ข้อมูลบุคคลสูญหายและศพนิรนาม	1,856 เรื่อง 2,216 รายการ

การตรวจพิสูจน์ด้านพิษวิทยาและเคมี	จำนวน
1.การตรวจพิสูจน์แอลกอฮอล์	81 เรื่อง 98 รายการ
2.การตรวจพิสูจน์สารพิษ สารเสพติด	1,509 เรื่อง 8,356 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์สารเสพติดที่มีการร้องขอจากส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง	2,065 เรื่อง 2,077 รายการ
4.การตรวจพิสูจน์สารประกอบระเบิด	101 เรื่อง 638 รายการ
5.การตรวจพิสูจน์น้ำมันเชื้อเพลิง	2 เรื่อง 4 รายการ

ที่มา : สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

คดีอาญาที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมในการคลี่คลายคดี ปี พ.ศ.2556

ตารางที่ 2 การตรวจพิสูจน์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ปี 2556

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	จำนวน
1.คดีเกี่ยวกับชีวิต	2,347 คดี
2.คดีพิเศษ	94 คดี
3.คดียาเสพติด	68 คดี
4.คดีอื่นๆ	16 คดี

ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและฝ่ามืออัตโนมัติ	จำนวน
1.เปรียบเทียบและบันทึกหลักฐานข้อมูล	502 เรื่อง 1,996 รายการ
2.ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือแฝง	2 เรื่อง 12 รายการ
3.ตรวจหารอยนิ้วมือแฝงบนวัตถุพยาน	42 เรื่อง 69 รายการ
4.ตรวจหารอยลายนิ้วมือแฝงบนวัตถุพยานและตรวจเปรียบเทียบ	5 เรื่อง 22 รายการ
5.งานตรวจเปรียบเทียบในฐานข้อมูล	15 เรื่อง 43 รายการ

การชันสูตรพลิกศพและการออกรายงานตรวจศพ	จำนวน
1.การตรวจชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ หรือที่ศพอยู่	6,521 เรื่อง 58,741 รายการ
2.การออกรายงานการตรวจศพ	2,431 เรื่อง 2,446 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์ชิ้นเนื้อ (จุลพยาธิวิทยา)	2,104 เรื่อง 14,166 รายการ

การตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชคลินิก	จำนวน
1.การตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี	7 เรื่อง 7 รายการ
2.การตรวจสารพันธุกรรมเปรียบเทียบบุคคลสูญหาย	27 เรื่อง 35 รายการ
3.การตรวจสารพันธุกรรมคดี	15 เรื่อง 33 รายการ
4.การตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติ	140 เรื่อง 337 รายการ

การตรวจพิสูจน์และหรือการวินิจฉัยทางนิติจิตเวช/	จำนวน
1.การตรวจวินิจฉัยทางด้านจิตวิทยา	32 เรื่อง 101 รายการ
2.ติดตามผู้ป่วย	5 รายการ
3.การให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา	1 เรื่อง 155 รายการ
4.กลุ่มบำบัด	38 รายการ
5.การให้ความรู้และการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นทางด้านการตรวจวินิจฉัยจิตเวช	5 เรื่อง 2 รายการ

การตรวจพิสูจน์บุคคลสูญหายและตรวจสอบศพนิรนาม	จำนวน
1.รับแจ้งศพนิรนาม	270 เรื่อง 947 รายการ
2.รับแจ้งบุคคลสูญหาย	38 เรื่อง 104 รายการ
3.ตรวจพิสูจน์เพื่อยืนยันบุคคลศพนิรนามและบุคคลสูญหาย	1,191 รายการ
4.การจัดเก็บฐานข้อมูลบุคคลสูญหายและศพนิรนาม	1,176 รายการ
5.การตรวจเปรียบเทียบฐานข้อมูลบุคคลสูญหายกับศพนิรนาม	628 รายการ
6.การเผยแพร่ข้อมูลบุคคลสูญหายและศพนิรนาม	33 เรื่อง 218 รายการ

การตรวจพิสูจน์ด้านพิษวิทยาและเคมี	จำนวน
1.การตรวจพิสูจน์แอลกอฮอล์	1,453 เรื่อง 1,737 รายการ
2.การตรวจพิสูจน์สารพิษ สารเสพติด	1,797 เรื่อง 11,756 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์สารเสพติดที่มีการร้องขอจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	917 เรื่อง 962 รายการ
4.การตรวจพิสูจน์สารประกอบระเบิด	39 เรื่อง 145 รายการ
5.การตรวจพิสูจน์น้ำมันเชื้อเพลิง	5 เรื่อง 5 รายการ

การตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมทางนิติวิทยาศาสตร์	จำนวน
1.คดีอาญา ใต้-	827 เรื่อง 4,030 รายการ
2.คดีอาญา	420 เรื่อง 2,202 รายการ
3.คดีพ่อลูก-แม่-	208 เรื่อง 545 รายการ
4.คดีบุคคลสูญหาย	365 เรื่อง 508 รายการ

การตรวจพิสูจน์พยานเอกสาร	จำนวน
1.ลายมือเขียนและลายมือชื่อ	3,104 รายการ
2.เอกสารทางเคมีและฟิสิกส์	200 รายการ
3.เอกสารปลอมแปลง	261 รายการ

การตรวจพิสูจน์อาวุธปืน	จำนวน
1.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน	626 เรื่อง 3,668 รายการ
2.เขม่าปืน	322 เรื่อง 398 รายการ
3.วัตถุพยานทางฟิสิกส์	79 เรื่อง 845 รายการ

ที่มา : สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

คดีอาญาที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมในการคลี่คลายคดี ปี พ.ศ. 2557

ตารางที่ 3 การตรวจพิสูจน์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ปี 2557

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	จำนวน
1.คดีเกี่ยวกับชีวิต	2,307 คดี
2.คดีพิเศษ	91 คดี
3.คดียาเสพติด	50 คดี
4.คดีอื่นๆ	14 คดี

ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและฝ่ามืออัตโนมัติ	จำนวน
1.การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับฐานข้อมูลในจังหวัดชายแดนใต้	453 เรื่อง 772 รายการ
2.งานตรวจพิสูจน์คดีทั่วไป	145 เรื่อง 322 รายการ
3.จัดทำฐานข้อมูลนิติวิทยาศาสตร์ลายนิ้วมือ ในโครงการวิวัฒน์พลเมืองราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์	จำนวน 2,107 คน

การตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชคลินิก	จำนวน
1.การตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี	8 เรื่อง 12 รายการ
2.การตรวจสารพันธุกรรมเปรียบเทียบบุคคลสูญหาย	27 เรื่อง 46 รายการ
3.การตรวจสารพันธุกรรมคดี	41 เรื่อง 391 รายการ
4.การตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติ	134 เรื่อง 892 รายการ

การตรวจพิสูจน์ทางนิติจิตเวช	จำนวน
1.การตรวจวินิจฉัยทางด้านจิตวิทยา	32 เรื่อง 140 รายการ
2.การให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา	138 รายการ
3.กลุ่มบำบัด	2 รายการ
4.การให้ความรู้และการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นด้านการตรวจนิติจิตเวช	2 เรื่อง 38 รายการ
5.ประเมินสุขภาพจิตบุคลากร	1 เรื่อง 124 รายการ

การตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม	จำนวน
1.คดีอาญาได้	34,235 รายการ
2.คดีอาญาทั่วไป	9,310 รายการ
3.ฐานข้อมูลผู้ต้องขัง	63,748 รายการ

การตรวจพิสูจน์พยานทางเอกสาร	จำนวน
1. การตรวจพิสูจน์ลายมือเขียนและลายมือชื่อ	3,104 รายการ
2. การตรวจพิสูจน์เอกสารทางเคมีและฟิสิกส์	200 รายการ
3. การตรวจพิสูจน์เอกสารปลอมแปลง	261 รายการ

การตรวจพิสูจน์อาวุธปืน	จำนวน
1. อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน	626 เรื่อง 3,668 รายการ
2. พิสูจน์เขม่าปืน	322 เรื่อง 398 รายการ
3. วัตถุพยานทางฟิสิกส์	79 เรื่อง 845 รายการ

ที่มา: สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

คดีอาญาที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมในการคลี่คลายคดี ปี พ.ศ. 2558

ตารางที่ 4 การตรวจพิสูจน์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ปี 2558

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	จำนวน
1. คดีเกี่ยวกับชีวิต	1,523 คดี
2. คดีพิเศษ	51 คดี
3. คดียาเสพติด	35 คดี
4. คดีอื่นๆ	10 คดี

ตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือและฝ่ามืออัตโนมัติ	จำนวน
1. การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับฐานข้อมูลในจังหวัดชายแดนใต้	375 เรื่อง 1,525 รายการ
2. งานตรวจพิสูจน์คดีทั่วไป	122 เรื่อง 366 รายการ
3. จัดทำฐานข้อมูลนิติวิทยาศาสตร์ลายนิ้วมือ ในโครงการ วิวัฒน์พลเมืองราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์	จำนวน 560 คน

การตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชคลินิก	จำนวน
1. การตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี	137 เรื่อง 2,489 รายการ
2. การตรวจสารพันธุกรรมเปรียบเทียบบุคคลสูญหาย	27 เรื่อง 46 รายการ
3. การตรวจสารพันธุกรรมคดี	41 เรื่อง 391 รายการ
4. การตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติ	134 เรื่อง 892 รายการ

การตรวจพิสูจน์ทางนิติจิตเวช	จำนวน
1.การตรวจวินิจฉัยทางด้านจิตวิทยา	32 เรื่อง 140 รายการ
2.การให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา	138 รายการ
3.กลุ่มบำบัด	2 รายการ
4.การให้ความรู้และการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นด้าน การตรวจนิติจิตเวช	2 เรื่อง 38 รายการ
5.ประเมินสุขภาพจิตบุคลากร	1 เรื่อง 124 รายการ

การตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม	จำนวน
1.คดีอาญาได้	36,110 รายการ
2.คดีอาญาทั่วไป	14,047 รายการ
3.ฐานข้อมูลผู้ต้องขัง	73,008 รายการ

การตรวจพิสูจน์พยานทางเอกสาร	จำนวน
1.การตรวจพิสูจน์ลายมือเขียนและลายมือชื่อ	102 รายการ
2.การตรวจพิสูจน์เอกสารทางเคมีและฟิสิกส์	40 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์เอกสารปลอมแปลง	185 รายการ

การตรวจพิสูจน์อาวุธปืน	จำนวน
1.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน	626 เรื่อง 3,668 รายการ
2.พิสูจน์เขม่าปืน	322 เรื่อง 398 รายการ
3.วัตถุพยานทางฟิสิกส์	79 เรื่อง 845 รายการ

ที่มา: สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

คดีอาญาที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีส่วนร่วมในการคลี่คลายดี ปี พ.ศ. 2559

ตารางที่ 5 การตรวจพิสูจน์ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ปี 2559

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	จำนวน
1.คดีเกี่ยวกับชีวิต	2,541 เรื่อง
2.คดีพิเศษ	16 เรื่อง
3.คดีเกี่ยวกับการร้องทุกข์ร้องขอ/	1,250 เรื่อง

การตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชคลินิก	จำนวน
1.การตรวจร่างกายผู้ป่วยคดี	135 เรื่อง 1,569 รายการ
2.การตรวจสารพันธุกรรมเปรียบเทียบบุคคลสูญหาย	17 เรื่อง 36 รายการ
3.การตรวจสารพันธุกรรมคดี	25 เรื่อง 275 รายการ
4.การตรวจสารพันธุกรรมเพื่อพิสูจน์สัญชาติ	156 เรื่อง 659 รายการ

การตรวจพิสูจน์ทางนิติจิตเวช	จำนวน
1.การตรวจวินิจฉัยทางด้านจิตวิทยา	32 เรื่อง 140 รายการ
2.การให้คำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา	138 รายการ
3.กลุ่มบำบัด	2 รายการ
4.การให้ความรู้และการให้คำปรึกษาแนะนำเบื้องต้นด้าน การตรวจนิติจิตเวช	2 เรื่อง 38 รายการ
5.ประเมินสุขภาพจิตบุคลากร	1 เรื่อง 124 รายการ

การตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม	จำนวน
1.คดีอาญาได้	36,110 รายการ
2.คดีอาญาทั่วไป	14,047 รายการ
3.ฐานข้อมูลผู้ต้องขัง	73,088 รายการ

การตรวจพิสูจน์พยานทางเอกสาร	จำนวน
1.การตรวจพิสูจน์ลายมือเขียนและลายมือชื่อ	3,104 รายการ
2.การตรวจพิสูจน์เอกสารทางเคมีและฟิสิกส์	200 รายการ
3.การตรวจพิสูจน์เอกสารปลอมแปลง	261 รายการ

การตรวจพิสูจน์อาวุธปืน	จำนวน
1.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน	526 เรื่อง 3,156 รายการ
2.พิสูจน์เขม่าปืน	359 เรื่อง 456 รายการ
3.วัตถุพยานทางฟิสิกส์	89 เรื่อง 1,025 รายการ

ที่มา: สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

อภิปรายผล

สถาบันนิติวิทยาศาสตร์เริ่มมีการนำการจัดกระบวนการเรียนรู้มาใช้ในปี 2556 โดยมีการนำเสนอเล่าเรื่อง ประสบการณ์ความสำเร็จการจะทำการจัดการความรู้ โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้จากแกนนำของแต่ละกลุ่มงาน เพื่อเป็นแม่แบบในการไปบอกต่อและแนะนำให้กลุ่มงานของตนทำตามได้ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ ไม่ต้องยึดติด อะไรก็ได้ที่พัฒนางาน แต่ที่สำคัญ ต้องมี “หัวปลา” และ ใช้คนหลากหลาย ใช้ความรู้ทั้งภายใน ภายนอก ซึ่งภายในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์นี้ ก็มีคนหลากหลาย มีกลุ่มงานที่มีภารกิจแตกต่างกันมาก จึงเริ่มจากทบทวนปัญหาที่มีอยู่ หาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงแนวคิดในการทำงาน และนำหลักการจัดการความรู้มาผสมรวมกัน เพื่อให้เป้าหมายไปสู่ผลสัมฤทธิ์เร็วขึ้น และเน้นการเป็นทีม เน้นผู้ปฏิบัติ ไม่เน้นหัวหน้า (หัวหน้าถอยเป็นพี่เลี้ยง) โดยจัดให้มี peer assist คือผู้รู้หน่วยงานอื่นทั้งในและนอกภาค เป็นที่ปรึกษา จัดให้มีรางวัล เปิดรับทีม มีบรรยายเล็กน้อย จากนั้นก็เข้ากลุ่ม และมานำเสนอแนวคิด โครงการ และให้ทุกทีมนำเสนอโครงการของตนเอง ซึ่งได้รับความสนใจมาก ส่วนแผนงานหลังจากที่มีการเริ่มในปี 2557 คือ ตอนปลายปีจะมีการจัดสัมมนาออกสถานที่ ให้ทำไปก่อน แล้วค่อยเล่าในตอนท้าย โดยเลือกกลุ่มที่ทำได้ดีมาเล่าให้คนอื่น ฟัง จะมีการ จัดกลุ่มสกัดความรู้ ให้แต่ละทีมวางแผนโดยใช้เทคนิคจากกลุ่มอื่นมาปรับใช้

เมื่อเสร็จสิ้นโครงการนำร่องและประเมินตนเอง ก็มีการกำหนดเข้มนำ KM มาเป็นตัวขับเคลื่อนมี
ดำเนินการ กำหนดแนวทาง เน้นคน กำหนดบทบาท และติดอาวุธ ใช้วิธีติดอาวุธตามบทบาท สอน Historian
(ผู้ประมวลความรู้) เป็นการบันทึกเรื่องราว แต่จะไม่เหมือน Note Taker ทำได้ไม่ยากหาคนที่จับประเด็น
เก่งๆ คนที่คนที่เขียนบันทึกแล้วอ่านง่ายนำมาแลกเปลี่ยนวิธีการให้คนที่ เป็น Historian ต่อไปในการดำเนินการ
จัดการความรู้ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ได้กำหนด Domain สำคัญเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการ
เรียนรู้ (LO) กำหนดโดยดูพันธกิจ กระจาย Domain ของเราในองค์กรขณะนี้จะมีอะไรที่ต้องนำมาแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ หาเจ้าภาพของแต่ละ Domain ต้องมีแนวทางในการจัดการ เช่น เรื่องของการบริหารจัดการวัตถุพยาน,
การเก็บวัตถุพยาน, เป็นต้น โดยทุกๆ งานที่ต้องมีการจดบันทึกเก็บเป็นคลังความรู้ภายในหน่วยงานทั้งรูปแบบ
ของเอกสารและรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถสืบค้นได้ง่ายภายหลังจากที่สถาบันนิติวิทยาศาสตร์นำ
การจัดกระบวนการเรียนรู้ KM มาปรับใช้กับองค์กรแล้วนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อมูลว่า การจัดกระบวนการ
เรียนรู้ทำให้เกิดผลสำเร็จคือการทำงานเป็นทีม การพัฒนางานทุกกระบวนการพร้อมๆ กันไปบุคลากรกระตือรือร้น
ในการพัฒนางานบุคลากรได้แสดงศักยภาพออกมาบุคลากรได้พัฒนาตนเองหลายด้านทุกคนเริ่มตั้งแต่ผู้นำ
ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติมองเห็นว่า การจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญทำให้เกิดสังคมภายในองค์กรที่อยากเล่าอยาก
เปิดเผย

การเข้าถึงแหล่งความรู้ในเรื่องการจัดการความรู้ การพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม
กระบวนการจัดการ ตั้งแต่การวางแผน ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการความรู้ การจัดการกับความเสี่ยงที่จะ
เกิดขึ้น ทำให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประหยัดทรัพยากร มีความรวดเร็วในการให้บริการ เป็นการสร้างและ
ยกระดับความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการ
ปฏิบัติงาน และแบบตรวจงาน มีการจัดทำฐานข้อมูลความรู้ เผยแพร่ความรู้ ผ่านเอกสาร คู่มือ เวทีกลุ่มย่อย
ระดับกลุ่มภารกิจ/กอง การใช้สื่อโดยช่องทางต่างๆ เช่น หนังสือ เว็บบไซต์ บอร์ดประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำให้
การบริหารจัดการงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มีความต่อเนื่อง มีความเป็นทิศทางเดียวกัน แม้จะมีบุคลากร
ย้ายหรือลาออก งานก็จะมีการดำเนินการไปอย่างต่อเนื่อง จากการจัดการความรู้ที่มีอยู่ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของ
การบริหารจัดการงานในคดีอาญาเพราะเมื่อมีคดีที่มีรูปแบบคล้ายคลึงหรือเกี่ยวข้องกันก็สามารถนำรูปแบบ
วิธีการแก้ไขปัญหาในการทำงานที่ผ่านมา เป็นรูปแบบในการดำเนินงาน และหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ รวมถึง
เรียนรู้วิธีการลดความเสี่ยงในปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากคดีที่ผ่านมาได้อีกด้วย ซึ่งจะทำงานออกมาอย่างมี
คุณภาพ รวดเร็วทันเวลา จากผลการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วง ปีพ.ศ.2556 นับว่าทำให้ผลการปฏิบัติงาน
ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมจากการจัดการเรียนรู้เพราะมี
คลังข้อมูลที่สามารถสืบค้นได้ทุกที่ ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าวได้ทำให้กระบวนการใช้พยานหลักฐานทางนิติ
วิทยาศาสตร์ของสถาบันมีความทันต่อเหตุการณ์ ในการใช้ดำเนินคดีอาญาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการ
พยานหลักฐานของคดีต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1) ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการทางนิติ
วิทยาศาสตร์ระดับงานนิติวิทยาศาสตร์ให้เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งมาบูรณาการระบบงานนิติ
วิทยาศาสตร์ระหว่างหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนงานด้านความมั่นคง อาชญากรรม
พิเศษและงานทางคดีอาญา เพื่ออำนวยความสะดวกตามหลักธรรมาภิบาล

2) เพิ่มศักยภาพบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

- 3) มีการสนับสนุนบุคลากรให้นักนิเวศวิทยาศาสตร์แสดงศักยภาพทางวิชาการ การอบรมให้ความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการความรู้ KM อย่างต่อเนื่อง
- 4) มีเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย มีเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการปฏิบัติงานทางคดีอาญา
- 5) ควรมีการพิจารณา SWOT ภายในองค์กรเพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหามานำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ได้
- 6) ควรมีการส่งเสริมพัฒนาทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ
- 7) ควรมีสวัสดิการให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตราย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

- 1) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงบทบาทภารกิจของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559 ซึ่งกระบวนการแต่ละกระบวนการในการดำเนินการทางนิติวิทยาศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญจึงควรมีการศึกษาถึงการทำงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย
- 2) เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารจัดการความรู้ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา ช่วงปีพ.ศ.2555-2559 ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางกลุ่มงานเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น รวมไปถึงข้อมูลในทางปฏิบัติ จึงควรทำการศึกษากับกลุ่มผู้รับบริการเพื่อให้ได้ข้อมูล และนำมาใช้ในการแก้ไข และปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการและการเก็บวัตถุพยาน

รายการอ้างอิง

- กิติพัฒน์ นนทปัทมกุล. (2550). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการและสังคม: แนวคิดและวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- คณิต ฒ นคร. (2543). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- สถาบันพระปกเกล้า.(2553). การมีส่วนร่วม.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/.Z12 ,dik8, 2553>).
- สมภพ เองสมบุญ,พันตำรวจโท.2551.การตรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น.นครปฐม:โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ.(2546).คู่มือกฎหมายลักษณะพยาน.ไม่ระบุ : ไม่ระบุ.
- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ .(2560).โครงสร้างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์.(ออนไลน์).เข้าถึงได้จาก : <http://www.cifs.moj.go.th/information.html>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.สถิติการเกิดคดีอาญา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก. <http://www.royalthaipolice.go.th/>
- วัชรินทร์ อ่วมฟูง.(2556).ความรู้และความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ศึกษาเฉพาะกองบังคับการตำรวจนครบาล 7 : กรุงเทพฯ
- อรรถพล เข้มสุวรรณวงศ์.(2552).นิติวิทยาศาสตร์เพื่อการสอบสวน.กรุงเทพฯ : จี.บี.พี.เซ็นเตอร์.
- Hobman, E. V., Bordia, P., & Gallois, C. (1991). Consequences of Feeling Dissimilar from Others in a Work Team. Journal of Business and Psychology.
- Lee, S.M. (1994). An Empirical Analysis of Organizational Identification. Academy of Management Journal, 14.

Nemeth, C.J. (2011). Differential contributions of majority and minority influence processes. *Psychological Review*.